

KLIIMAMINISTEERIUM

K Ä S K K I R I

Tallinn

28.02.2025 nr 1-2/25/106

Toetusmeetme „Elurikkuse programm“
programmikomponentide tegevuste rakendamise
tingimused

Välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 1. augusti 2024. a määruse nr 49 „Aastatel 2022–2029 Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetuse kasutamise tingimused ja kord“ § 6 lõike 3 alusel ning kooskõlas sama määruse alusel sõlmitud toetusmeetme „Elurikkuse programm“ toetusmeetme ja toetusmeetme rakendamise lepingutega.

1. Kehtestan toetusmeetme „Elurikkuse programm“ programmikomponentide tegevuste rakendamise tingimused ja eelarve (lisa 1 - 3).
2. Käskkirja rakendatakse tagasiulatuvalt 1. maist 2024.

(allkirjastatud digitaalselt)
Yoko Alender
kliimaminister

Lisa 1: Toetusmeetme „Elurikkuse programm“
programmikomponentide tegevuste rakendamise
tingimused

1. Reguleerimis- ja kohaldamisala

- 1.1. Tegevuste rakendamise tingimuste käskkiri (edaspidi käskkiri) kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 1. augusti 2024. a määruse nr 49 „Aastatel 2022–2029 Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetuse kasutamise tingimused ja kord“ § 6 lõike 3 alusel ja kooskõlas sama määruse alusel sõlmitud toetusmeetme „Elurikkuse programm“ (edaspidi toetusmeede) toetusmeetme ja toetusmeetme rakendamise lepingutega.
- 1.2. Käskkirjaga reguleeritakse tegevuste rakendamist toetusmeetme „Elurikkuse programm“ programmikomponentide (edaspidi programmikomponent) raames.
- 1.3. Tegevuste elluviimisel lähtutakse järgnevast:
 - 1.3.1. Eesti Vabariigi Valitsuse ja Šveitsi Liidunõukogu vahelise Euroopa Liidus majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks Euroopa Liidu valitud liikmesriikidele mõeldud Šveitsi teise toetuse rakendamise raamkokkulepe ja selle lisa (edaspidi raamkokkulepe);
 - 1.3.2. Euroopa Liidus majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks Euroopa Liidu valitud liikmesriikidele mõeldud Šveitsi teise toetuse rakendamise regulatsioon (edaspidi Šveitsi regulatsioon);
 - 1.3.3. Šveitsi Arengu- ja Koostööagentuuri ning Riigi Tugiteenuste Keskuse vahel 30. aprillil 2024. aastal sõlmitud toetusmeetme leping (edaspidi toetusmeetme leping);
 - 1.3.4. Vabariigi Valitsuse 1. augusti 2024. a määrus nr 49 „Aastatel 2022–2029 Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetuse kasutamise tingimused ja kord“ (edaspidi koostööprogrammi määrus);
 - 1.3.5. Riikliku koordineerimisüksuse ja Kliimaministeeriumi vahel 19. detsembril 2024. aastal sõlmitud toetusmeetme rakendusleping (edaspidi rakendusleping);
 - 1.3.6. Šveitsi koostatud teavitus- ja teabekäsiraamat.
- 1.4. Toetatavate tegevuste elluviimisega seotud kulude hüvitamine ei ole riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 mõistes.
- 1.5. Programmioperaator ja programmikomponendi operaator.
 - 1.5.1. Toetusmeetme programmioperaatori ülesandeid täidab Kliimaministeerium (edaspidi programmioperaator).
 - 1.5.2. Programmikomponendi operaatori ülesandeid täidavad Keskkonnaagentuur ja Keskkonnaamet.

2. Üldised põhimõtted

- 2.1. Seksuaalse ärakasutamise, kuritarvitamise ja ahistamisega ei lepita. Rakendatakse kõik mõistlikud ja piisavad meetmed, et vältida koostööprogrammiga seotud isikute seksuaalset ärakasutamist, kuritarvitamist ja ahistamist koostööprogrammiga seotud asutuste töötajate poolt.
- 2.2. Tegevuste elluviimisel juhindutakse sotsiaalse kaasatuse põhimõttest ja püüeldakse keskkonnasäästlike lahenduste kasutamisele.

- 3. Programmikomponendid, programmikomponentide tegevused, nende elluviimise periood ja partner**
- 3.1. Programmikomponendi nr 1 „Uuenduslike seiretehnoloogiate/lahenduste väljatöötamine ja keskkonnaandmebaaside ja -süsteemide täiustamine“ rakendamise, ettevalmistamise, elluviimise ning programmikomponendis kavandatud tegevuste rakendamise eest vastutab Keskkonnaagentuur ning viib ellu programmikomponendi järgmised tegevused:
- 3.1.1. Tegevus 1 „Uuenduslike meetodite, tehnoloogiate ja lahenduste väljatöötamine ja rakendamine eluslooduse seires“, mille alategevused on:
- 3.1.1.1. uuendusliku seiretehnika (sh 3D linnuradar) hankimine, testimine ja juurutamine;
- 3.1.1.2. uuenduslike metoodikate/lahenduste testimine ja integreerimine eluslooduse seireprogrammi;
- 3.1.1.3. „Ulukite asustustiheduse seireks rajakaameratel baseeruva metoodika (Random Encounter Methodology REM) arendamine ja tehisintellekti (AI) välja õpetamine“ ning ulukiseiresse integreerimine;
- 3.1.1.4. Keskkonna DNA (eDNA) kasutamise testimine ja eluslooduse seiresse rakendamine“;
- 3.1.1.5. „Kodanikuteaduse edendamine ja vabatahtlike võrgustiku arendamine eluslooduse seireks, sh koolituste ja kampaaniate korraldamine“.
- 3.1.2. Tegevus 2 „IT-süsteemide arendus“. Tegevuse partner on põhimääruse alusel Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (KeMIT). Tegevuse 2 alategevused on:
- 3.1.2.1. Keskkonnaseire Infosüsteemi (KESE) ja Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS) liidestamine kaitsealuste liikide andmete automatiseeritud andmevahetuseks;
- 3.1.2.2. eElurikkuse portaali liidestamine Eesti Looduse Infosüsteemiga (EELIS) liikide juhuvaatluste andmete ristikasutuseks läbi taksonoomia ja vaatluste liideste;
- 3.1.2.3. automatiseeritud välitöövahendi (IT-lahenduse) arendamine eluslooduse seire ja/või inventuuride andmete sisestamiseks Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS) ja/või Keskkonnaseire Infosüsteemi (KESE);
- 3.1.2.4. kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks automatiseeritud IT-töövahendi välja töötamine ja arendamine koostöös Keskkonnaametiga. Keskkonnaameti poolt IT-töövahendi integreerimine kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamisse.
- 3.2. Programmikomponendi nr 2 „Kaitstavate loodusobjektide kaitse tulemuslikkuse süstemaatilise hindamise rakendamine“ rakendamise, ettevalmistamise ja elluviimise ning programmikomponendis kavandatud tegevuste rakendamise eest vastutab Keskkonnaamet ning viib ellu programmikomponendi järgmised tegevused:
- 3.2.1. Tegevus 1 „Loodusobjektide kaitse tulemuslikkuse hindamine“, mille alategevused on:
- 3.2.1.1. loodusobjektide kaitse tulemuslikkuse hindamise läbiviimiseks juhise koostamine vastavalt Euroopa Liidu poolt rahastatud projekti „Elurikkuse kaitsemeetmete tulemuslikkuse hindamise raamistik Eestis“ raames koostatud tegevuskavale;
- 3.2.1.2. koostöös Keskkonnaagentuuriga tulemuslikkuse hindamise tööriista väljatöötamine;
- 3.2.1.3. tulemuslikkuse hindamise metoodika rakendamiseks täiendkoolituse korraldamine;
- 3.2.1.4. tulemuslikkuse hindamise rakendamine;
- 3.2.1.5. hindamise tulemuste analüüs ja raporti koostamine.
- 3.2.2. Tegevus 2 „Kaitstavate loodusobjektide kaitsekorralduse planeerimine“, mille alategevused on:
- 3.2.2.1. elupaikade inventeerimise metoodikate koostamine ja ajakohastamine
- 3.2.2.2. elupaikade inventuuride läbiviimise koolituste korraldamine;
- 3.2.2.3. elupaikade inventuuride ja elupaikade tegevuskavade koostamiseks eksperdiarvamuste tellimine;
- 3.2.2.4. elupaigaandmete ajakohastamine Eesti looduse infosüsteemis;
- 3.2.2.5. elupaikade kavade koostamine, huvigruppide kaasamine ja kavade tutvustamine avalikkusele;

- 3.2.2.6. elupaikade ja kaitsealuste liikide inventuuride ja eksperdiarvamuste tellimine kaitsekorralduskavade koostamiseks;
- 3.2.2.7. kliimamuutuste teema lisamine kaitsekorralduskavadesse, sh kliimamuutustega kohanemine ja kliimamuutuste leevendamine;
- 3.2.2.8. kaitsekorralduskavade koostamise protsessi sidumine rohevõrgustiku teemadega;
- 3.2.2.9. alapõhiste kaitsekorralduskavade koostamine, huvigruppide kaasamine ja kavade tutvustamine avalikkusele.
- 3.2.3. Tegevus 3 „Liigikaitse“, mille alategevused on:
 - 3.2.3.1. liigi kaitse tegevuskavade koostamiseks inventuuride, uuringute ja eksperdiarvamuste tellimine;
 - 3.2.3.2. liigiandmete ajakohastamine Eesti looduse infosüsteemis;
 - 3.2.3.3. liigi kaitse tegevuskavade koostamine, huvigruppide kaasamine ja koostöö teadusasustustega;
 - 3.2.3.4. liigikaitseteemaliste koolituste ja seminaride korraldamine;
 - 3.2.3.5. liikide kaitsekategooriate muutmise vajaduse hindamiseks inventuuride, uuringute ja eksperdihindangute tellimine;
 - 3.2.3.6. liikide kaitsekategooriate muutmise ettepanekute esitamine Kliimaministeeriumile.
- 3.2.4. Tegevus 4 „Õppereiside korraldamine“.
- 3.3. Programmikomponentide tegevuste elluviimise periood on 01.05.2024–30.04.2028.

4. Seire ja hindamiseks kasutatavad näitajad

- 4.1. Programmi elluviimise perioodiks moodustab Kliimaministeerium juhtkomitee, kes teeb järelevalvet toetusmeetme rakendamise edenemise üle, sh seirab näitajate saavutamist. Juhtkomiteesse kuuluvad Kliimaministeeriumi, Keskkonnaameti, Keskkonnaagentuuri, Riigi Tugiteenuste Keskuse ja Šveitsi toetuste büroo esindajad.
- 4.2. Programmikomponendi tegevuste seireks ja hindamiseks kasutatavad näitajad on sätestatud toetusmeetme lepingu lisa A „Toetusmeetme taotlus“ punktis 4.3 Loogiline maatriks ning antud käskkirja lisades 1 ja 2.

5. Kulude abikõlblikkuse periood

- 5.1. Kulude abikõlblikkuse periood on 01.05.2024–31.08.2028.

6. Programmikomponendi tegevuste eelarve

Tegevuse nr	Tegevuse nimetus ja finantsallikate vaheline jaotus	Summa (eurodes)	Osakaal
1	Programmikomponent nr 1	3 514 862	100,00%
	Šveitsi toetus	2 987 632,7	85%
	Riiklik kaasfinantseering	527 229,3	15%
2	Programmikomponent nr 2	4 684 861	100,00%
	Šveitsi toetus	3 982 131,85	85%
	Riiklik kaasfinantseering	702 729,15	15%

7. Kulude abikõlblikkus

- 7.1. Kulu on abikõlblik, kui:
 - 7.1.1 see on kooskõlas koostööprogrammi määruse §-ga 8 ja riigisisese õigusega;
 - 7.1.2 kulu tekib ja tasutakse punktis 5.1 nimetatud perioodil.
- 7.2. Kulud loetakse tekkinuks, kui objekt on üle antud (kauba puhul), teenus osutatud või tööd tehtud, arve esitatud ja tasutud. Erandkorras, kui objekt on üle antud, teenus osutatud või

tööd tehtud kulude abikõlblikkuse viimasel kuul, loetakse kulud samuti kantuks abikõlblikkuse kuupäevade piires, kui arve on väljastatud abikõlblikkuse perioodi lõppemisele vahetult järgneval kuul ja tasutud 30 kalendripäeva jooksul pärast selle väljastamist kuupäeva.

- 7.3. Abikõlblikud kulud jagunevad otsesteks ja kaudseteks kuludeks.
- 7.3.1. Kaudsed kulud on toetusmeetme lepingu lisas B „Eelarve“ nimetatud üldkulud. Kaudseid kulusid hüvitatakse programmikomponendi operaatoritele lihtsustatud kuluna ühtse määra alusel, milleks on 15% programmikomponendi otsestest personalikuludest.
- 7.3.2. Otsesed kulud on toetusmeetme lepingu lisas B „Eelarve“ nimetatud kulud, mis on vajalikud toetusmeetme elluviimiseks. Otsesed kulud on abikõlblikud tegelike kuludena ja hüvitatakse programmikomponendi operaatorile ja partnerile tegelike kulude alusel.
- 7.3.3. Otseseks personalikuks loetakse kulu, mis on otseselt seotud tegevuse rakendamisega ja mille seost tegevusega on võimalik tõendada:
 - 7.3.3.1. palk proportsionaalselt tegevuse heaks töötatud ajaga;
 - 7.3.3.2. puhkusetasu vastavalt seaduses sätestatule;
 - 7.3.3.3. teenistusest või töölt vabastamise, töölepingu või teenistussuhte lõpetamise ja muud seadusest tulenevad hüvitised proportsionaalselt punkti 7.3.3.1 kohase palgaga;
 - 7.3.3.4. seadusest tulenevad maksud ja maksed punktides 7.3.3.1–7.3.3.3 nimetatud kuludelt;
 - 7.3.3.5. seadusest tulenev lähetusega või töö- ja ametiülesande täitmisega seotud kulu;
 - 7.3.3.6. koolituskulu;
 - 7.3.3.7. töötaja ja ametniku tervisekontrolli kulu proportsionaalselt tegevuse heaks töötatud ajaga.
- 7.3.4. Otseseks personaliks loetakse töölepingu või ametniku ametisse nimetamise õigusakti alusel otseselt tegevuse heaks töötavad füüsilised isikud. Võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel otseselt tegevuse heaks töötavad füüsilised isikud loetakse otseseks personaliks, kui leping vastab punktis 7.3.4.1 sätestatule.
- 7.3.4.1. Füüsilise isikuga sõlmitud võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel tekkiva personalikuluna loetakse abikõlblikuks proportsionaalselt tegevuse heaks kulunud ajaga teenuse või töö eest makstav tasu, mida maksustatakse kui palka, ning sellelt tasult makstav sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks, kui erinevate teenuste eest makstavad tasud on eristatud.
- 7.4. Välislähetused väljapoole Bulgaariat, Horvaatiat, Küprost, Tšehhit, Ungarit, Leedut, Lätit, Maltat, Poolat, Rumeeniat, Slovakkia, Sloveeniat ning Šveitsi on abikõlblikud vaid eelneval kokkuleppel Šveitsi toetuste bürooga. Kooskõlastamise korraldab programmioperaator programmikomponendi operaatori ingliskeelse soovivalduse alusel.
- 7.5. Abikõlbmatud kulud on loetletud Šveitsi regulatsiooni artiklis 6.6.

8. Toetuse maksmise tingimused ja kord

- 8.1. Toetuse maksmise, maksmise peatamise ja maksmisest keeldumise üldtingimused on sätestatud koostööprogrammi määruse §-s 10.
- 8.2. Toetusest makse saamiseks vajalikud dokumendid ja tõendid esitab programmikomponendi operaator riiklikule koordineerimisüksusele perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 21 lõikes 3 nimetatud e-toetuse keskkonna kaudu. Nimetatud dokumendid esitatakse vähemalt kord kvartalis, kuid mitte tihedamini kui kord kuus.
- 8.3. Enne esimese makse saamist peab programmikomponendi operaator esitama riiklikule koordineerimisüksusele e-toetuse keskkonna kaudu:
 - 8.3.1. väljavõtte raamatupidamise sise-eeskirjast või samaväärsest dokumendist, mille abil on võimalik veenduda, et otseseid kulusid eristatakse raamatupidamises muudest kuludest;
 - 8.3.2. koopia hankekorrast või viite veebilehele, kus kord on avalikult kättesaadav;

- 8.3.3. allkirjaõigusliku isiku edasivolitatud õiguste korral volituse koopia.
- 8.4. Toetuse maksmine otseste kulude eest toimub tegelike kulude alusel vastavalt koostööprogrammi määruse § 10 lõikele 2.
- 8.5. Toetuse maksmine kaudsete kulude eest toimub vastavalt koostööprogrammi määruse § 8 lõikele 3 ja lähtudes toetusmeetme lepingust ja vastavalt käskkirja punktile 7.3.1 ühtse määrana kulude lihtsustatud hüvitisviisi alusel.
- 8.5.1. Ühtse määra alusel makse tegemisel kulu tegelikku maksumust ei tõendata ega kontrollita.

9. Programmikomponendi operaatori kohustused

- 9.1. Programmikomponendi operaator kohustub lähtuma tegevuste rakendamisel käesolevast käskkirjast ning käskkirja punktis 1.3 nimetatud õigusaktidest ja dokumentidest.
- 9.2. Programmikomponendi operaator peab täitma koostööprogrammi määruse § 3 lõikes 4 ja § 5 lõikes 3 sätestatud ülesandeid.
- 9.3. Programmikomponendi operaator peab kasutama toetust sihtotstarbeliselt abikõlblike kulude katteks, mis on vajalikud käskkirjas nimetatud tegevuste elluviimiseks ning toetusmeetme lepingu lisa A „Toetusmeetme taotlus“ punktis 4.3 „Loogiline maatriks“ ja käskkirja lisas 2 ja 3 kirjeldatud väljundite ja tulemuste saavutamiseks ning viima tegevused ellu punktides 3 ja 6 nimetatud tegevuste ja eelarve kohaselt.
- 9.4. Lisaks koostööprogrammi määruse § 3 lõikes 4 ja § 5 lõikes 3 toodule on programmikomponendi operaator kohustatud:
 - 9.4.1. kooskõlastama programmikomponendi eelarveridade muudatused programmioperaatoriga, kes vajadusel korraldab programmikomponendi eelarve muutmise toetusmeetme juhtkomitees või toetusmeetme lepingu muutmise.
 - 9.4.2. esitama riiklikule koordineerimisüksusele 2025. aasta maksete prognoosi hiljemalt koos esimese maksetaotlusega ja iga järgneva aasta maksete prognoosi jooksva aasta 10. detsembriks. Maksete prognoos esitatakse e-toetuse keskkonnas;
 - 9.4.3. esitama riiklikule koordineerimisüksusele maksete korrigeeritud prognoosi, kui makse erineb esitatud prognoosist rohkem kui 25% võrra;
 - 9.4.4. viivitamata teavitama programmioperaatorit kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis:
 - 9.4.4.1. asjaoludest, mis takistavad ülesandeid täitmast;
 - 9.4.4.2. käskkirja muutmise vajalikkusest;
 - 9.4.4.3. tegevuse elluviimisel esinevatest probleemidest, mis võivad mõjutada tulemuse saavutamist.
 - 9.4.5. teavitama programmioperaatorit, kui toetatava tegevusega samalaadsetele tegevusele on taotletud toetust muudest välisabi vahenditest;
 - 9.4.6. tagama tegevusega seotud raamatupidamise vastavuse raamatupidamise seadusele, sealhulgas säilitama tegevuse elluviimisega seonduvad raamatupidamise algdokumendid, kulu abikõlblikkust ja tasumist tõendavad dokumendid ning muud toetuse kasutamisega seotud tõendid ja dokumendid kümme aastat toetusmeetme lõppemisest arvates, kuid mitte kauem kui 2039. aasta 3. detsembrini. Toetusmeetme lõppemise kuupäev on määratud toetusmeetme lepingus;
 - 9.4.7. eristama toetuse kasutamisel abikõlblikud ja abikõlbmatud kulud, kasutades selleks eraldi arvestussüsteemi või raamatupidamiskoodi, välja arvatud juhul, kui kulusid hüvitatakse kulude lihtsustatud hüvitisviisi alusel;
 - 9.4.8. järgima tegevuse elluviimisel riigihangete seadust, Šveitsi regulatsiooni 7. peatükki ja koostööprogrammi määruse §-is 9 sätestatud;
 - 9.4.9. riigihangete läbiviimisel esitama riiklikule koordineerimisüksusele Šveitsi toetuste büroo küsitud teavet ja dokumente kooskõlas Šveitsi regulatsiooni artikliga 7.2;
 - 9.4.10. vastama riikliku koordineerimisüksuse, makseasutuse, programmioperaatori päringutele;

- 9.4.11. osalema programmioperaatori moodustatud toetusmeetme juhtkomitee ja töörühma (Task Force) koosolekutel;
- 9.4.12. kavandama programmikomponendi teavitustegevusi ja viima need ellu lähtudes Šveitsi regulatsiooni 13. peatükist;
- 9.4.13. tagama, et Šveitsi toetus on selgelt nähtav kõikidel füüsilistel objektidel, väljaannetes ja muudes teabematerjalides, mis on seotud tegevuste elluviimisega;
- 9.4.14. toetusmeetme abikõlblikkuse perioodil ja viie aasta jooksul pärast toetusmeetme lõppemist tagama toetusest rahastatavate seadmete puhul järgmiste tingimuste täitmist:
 - 9.4.14.1. neid kasutatakse ja kasutatakse toetusmeetme eesmärkide kohaselt;
 - 9.4.14.2. need on kindlustatud kahjujuhtumite vastu;
 - 9.4.14.3. need on nõuetekohaselt hooldatud;
- 9.4.15. esitama programmioperaatorile ingliskeelse sooviavalduse punktis 7.4 nimetatud välislähetuste kooskõlastamiseks;
- 9.4.16. osutama kontrolli, järelevalve, auditi või Šveitsi regulatsiooni artiklis 10.3 nimetatud hindamise läbiviijale igakülgset abi ning tagama juurdepääsu toetuse kasutamise seotud teabele, dokumentidele, ruumidele, territooriumile ja seadmetele;
- 9.4.17. tagastama koostööprogrammi määruse § 12 alusel tagasinõutava toetuse tähtaegselt vastavalt finantskorrektsiooni otsuses märgitud summale.

10. Partneri kohustused

- 10.1. Partner peab täitma koostööprogrammi määruse § 5 lõikes 4 nimetatud kohustusi.
- 10.2. Peale koostööprogrammi määruse § 5 lõikes 4 nimetatud kohustuste on partner kohustatud:
 - 10.2.1. täitma käesolevas käskkirjas 9.4.6 - 9.4.10 ja 9.4.13, 9.4.16, 9.4.17 nimetatud kohustusi;
 - 10.2.2. kasutama toetust sihtotstarbeliselt abikõlblike kulude katteks;
 - 10.2.3. tagama programmikomponendi operaatoriga koostöölepingu sõlmimise.

11. Toetuse kasutamise seotud aruannete esitamise kord

- 11.1. Programmikomponendi operaator on kohustatud andma inglise keeles aru tegevuse täitmise ja väljundite, tulemuste ning näitajate saavutamise seisuga kohta programmioperaatori antaval vormil järgmiselt:
 - 11.1.1. ülevaade hüvitistaotluse jaoks perioodi jaanuar–juuni kohta tuleb esitada 15. juuliks ja juuli–detsember kohta 15. jaanuariks. Need ülevaated peavad sisaldama teavet vaadeldaval perioodil tehtud tegevuste kohta, sh infot riigihangete kohta ja väljamaksete prognoosi;
 - 11.1.2. iga-aastane ülevaade tuleb esitada 25. jaanuariks eelmise kalendriaasta kohta ja lõplik ülevaade 15. juuniks 2028. Ülevaade tuleb anda eelkõige tegevuse täitmise ja näitajate saavutamise seisust, teavitustegevustest, koostööst Šveitsi partneriga, riigihangetest, riskidest, hindamistest, tegevuse tulemuslikkusest ja eelarve täitmisest.
- 11.2. Programmioperaator annab esitatud ülevaatele tagasiside või esitab parandus- ja täiendustepanekud ning programmikomponendi operaator on kohustatud täiendama või parandama ülevaadet etteantud tähtaja jooksul.
- 11.3. Programmikomponendi operaatori esitatud ülevaadete ja aruandluse õigsust, toetuse saamise tingimuseks olevate asjaolude paikapidavust ning toetuse kasutamise sihipärasust on igal ajal õigus kontrollida Kliimaministeeriumil, riiklikul koordineerimisüksusel, Rahandusministeeriumil, programmioperaatoril või muul ministeeriumi poolt määratud asutusel.

12. Käskkirja muutmine

- 12.1. Käskkirja, sh programmikomponendi tegevuse, eelarve ja näitajate muutmisel lähtutakse regulatsiooni artiklist 4.12, toetusmeetme lepingust ja toetusmeetme rakendamise lepingust.
- 12.2. Kui ilmneb vajadus tegevust, tulemust, eelarvet, näitajaid või abikõlblikkuse perioodi muuta, riiklik koordineerimisüksus on teinud finantskorrektsiooni otsuse või ilmneb muid asjaolusid, mis mõjutavad tegevuse elluviimist, esitab programmikomponendi operaator programmioperaatorile muudatustaotluse ning vajadusel käskkirja muutmise taotluse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.
- 12.3. Programmioperaator vaatab taotluse läbi 10 tööpäeva jooksul taotluse kättesaamisest arvates. Puuduste esinemisel annab programmioperaator programmikomponendi operaatorile tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.
- 12.4. Kui programmioperaator on muudatusega nõus, korraldab programmioperaator muudatuse menetluse lähtudes regulatsiooni artiklist 4.12, toetusmeetme lepingust ja toetusmeetme rakendamise lepingust.
- 12.5. Programmioperaatoril on õigus iseseisvalt algatada käskkirja muutmine, teavitades sellest programmikomponendi operaatorit ette mõistliku aja jooksul. Programmioperaator algatab käskkirja muutmise, kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik toetusmeetme, programmikomponendi või tegevuse edukaks elluviimiseks või kui programmikomponendi operaatoril ei ole võimalik toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel jätkata.
- 12.6. Programmioperaatoril on õigus programmikomponendi operaatori taotluse alusel teha tegevuste vahel eelarvemuudatusi kooskõlas regulatsiooni artikliga 4.12, toetusmeetme lepinguga ja toetusmeetme rakendamise lepinguga.
- 12.7. Programmikomponendi operaator võib muuta programmikomponendi eelarveridade alamridasid programmioperaatori kooskõlastuseta. Kui programmikomponendi operaator muudab eelarveridade alamridu, millelt arvutatakse lihtsustatud kulu, siis teavitab programmikomponendi operaator muudatustest riiklikku koordineerimisüksust enne e-toetuse keskkonna kaudu makse saamiseks vajalike dokumentide esitamist
- 12.8. Käskkirja muutmine kooskõlastatakse koostööprogrammi määruse §-s 7 sätestatud korras.

13. Finantskorrektsioonid

- 13.1. Finantskorrektsiooni alused ja ulatus on sätestatud koostööprogrammi määruse §-s 12.
- 13.2. Abikõlbmatuks tunnistatud kulud jäävad programmikomponendi operaatori kanda.

14. Vaiete lahendamine

Programmikomponendi operaatori, programmioperaatori ja/või riikliku koordineerimisüksuse vahelised vaidlused lahendatakse Vabariigi Valitsuse seaduse § 101 kohaselt.

15. Rakendussätted

Käskkirja rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.05.2024.

Lisa 2 Programmikomponendi nr 1 „Uuenduslike seiretehnoloogiate/lahenduste väljatöötamine ja keskkonnaandmebaaside ja -süsteemide täiustamine“ tulemusnäitajad

Tegevused ja eesmärgid	Tulemusnäitajad
<p>Uuenduslike eluslooduse seire tehnoloogiate ja -lahenduste väljatöötamine ning rakendamine</p> <p>Eesmärk: parandada eluslooduse seire käigus kogutud andmete kvaliteeti, vähendada andmete subjektiivsust ja kiirendada keskkonnaotsuste tegemist</p>	<p><u>Võtmenäitaja 1:</u> välja töötatud, testitud ja rakendatud on vähemalt kolm (3) uutset tehnoloogiat/lahendust, mis tagavad riikliku eluslooduse seire käigus kogutud andmete praegusest parema sõltumatus keskkonnatingimustest ja spetsialistide olemasolust, andes samas vähemalt sama hea või parema kvaliteediga tulemusi. Kolme seiretöö eelarve eest on võimalik tellida vähemalt 5 seiretööd. <u>Tegevuse baastase:</u> eluslooduse seire on tihti sõltuv erialaspetsialistidest ja tulemused põhinevad hinnangutel ning võivad olla raskesti mõõdetavad ja/või raskesti tõestatavad. <u>Tegevuse tulemustase:</u> välja töötatud, testitud ja rakendatud eluslooduse seire lahenduste raames on tulemused mõõdetavad ja tõestatavad osaliselt või täielikult automatiseeritud tehnoloogiliste lahenduste tõttu ja oluliselt on vähenenud hinnanguline osa seire tulemustes.</p> <p><u>Võtmenäitaja 2:</u> sõraliste arvukuse hindamine on vähemalt 30% ulatuses automatiseeritud (kasutades tehisintellekti – AI) ja kasutuses on uus meetodika (<i>Random Encounter Method – REM</i>), mille täiemahulisel rakendamisel väheneb vajalik tööjõukulu vähemalt 30% <u>Tegevuse baastase:</u> sõraliste arvukuse hindamisel kasutatakse käsitsi kogutud andmeid ning hinnanguid koostavad spetsialistid käsitööna. <u>Tegevuse tulemustase:</u> paraneb sõraliste arvukuse andmete usaldusväärsus kõikide liikide lõikes vähemalt 30%.</p> <p><u>Võtmenäitaja 3:</u> eluslooduse seires, sh nt ka tuuleparkide planeerimisel, kasutatakse linnustiku uurimisel ja seiramilis uuenduslikke, objektiivseid ja selgelt tõestatavaid andmeid andvaid tehnoloogilist lahendust (sh mobiilne 3D linnuradar, automaatsed helisalvestid GPS-ga, kaugust ja kõrgust mõõtvad binoklid, öövaatlusseadmed ja droonid). <u>Tegevuse baastase:</u> uuringuid teostavad spetsialistid piiratud aja jooksul (vaid päeval, valgel ajal) ja silmaga läbi binokli umbkaudselt hinnates, andmed on subjektiivsed. <u>Tegevuse tulemustase:</u> uuringud ja seire saavad vähemalt 50% ulatuses tehtud objektiivseid ja selgelt tõestatavaid andmeid andvate tehnoloogiliste abivahendite (sh mobiilne 3D linnuradar, automaatsed helisalvestid GPS-ga, kaugust ja kõrgust mõõtvad binoklid, öövaatlusseadmed ja droonid) abi.</p>
<p>Elusloodust käsitlevate infosüsteemide arendamine ja nende sidususe parandamine</p> <p>Eesmärk: vähendada käsitööd, kiirendada andmete</p>	<p><u>Võtmenäitaja 4:</u> eluslooduse seire ja inventuuride välitöödelt laekuvad andmed jõuavad EELIS-sse hiljemalt ühe aasta jooksul. <u>Tegevuse baastase:</u> andmete sisestamine EELIS-sse on suures osas käsitöö ja seetõttu jõuavad andmed EELIS-sse osaliselt hiljem kui ühe aasta jooksul. <u>Tegevuse tulemustase:</u> eluslooduse seire ja inventuuride välitöövahend võimaldab sisestada andmed EELIS-sse otse välitöödelt ja selle tulemusena jõuab vähemalt 50% kogutavatest andmetest EELIS-sse kolme kuu jooksul ja ülejäänud hiljemalt aasta jooksul pärast välivaatluste tegemist.</p> <p><u>Võtmenäitaja 5:</u> EELIS on liidestatud KESE ja eElurikkuse (PlutoF) infosüsteemide andmebaasidega ning eluslooduse liikide seire- ja inventuuride andmed on neis süsteemides automaatses riskasutuses. <u>Tegevuse baastase:</u> eluslooduse liikide seire- ja inventuuride andmed teistest süsteemidest (KESE,</p>

liikumist ja analüüsi läbi automatiseeritud lahenduste ning seeläbi tõsta keskkonnaotsuste kvaliteeti	<p>PlutoF) liiguvad EELIS-sse käsitööna või ei jõua üldse EELIS-sse. <u>Tegevuse tulemustase:</u> EELIS on KESE ja eElurikkuse (PlutoF) infosüsteemidega liidestatud ja andmed neis süsteemides on automaatses ristkasutuses.</p> <p><u>Võtmenäitaja 6:</u> Kaitsekorralduskavade tulemuslikkuse hindamiseks on kasutuses EELIS-e jt eluslooduse andmeid hõlmavate infosüsteemidega liidestatud automatiseeritud IT-töövahend. <u>Tegevuse baastase:</u> kaitsekorralduse tulemuslikkust hinnatakse käsitsi, ja hindamine on ajamahukas, kohmakas ja suures osas hinnanguline. <u>Tegevuse tulemustase:</u> kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindajad kasutavad kaitsekorralduskavade hindamiseks EELIS-e jt eluslooduse andmeid hõlmavate infosüsteemidega liidestatud automatiseeritud IT-töövahendit, mis täidab vajalikud hindamisvormid automaatselt ja hindaja saab anda vaid lõpliku hinnangu. Selle tulemusena on kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine vähemalt 50% kiirem ja hinnangud põhinevad automaatselt infosüsteemidest koondatud andmetel</p> <p><u>Võtmenäitaja 7:</u> Arenduste tulemusena vähenevad Keskkonnaagentuuris ja Keskkonnaametis tööjõukulud arendatavate infosüsteemidega töötavate töötajate lõikes vähemalt 10% (4 ametikohta), aastane kokkuhoid vähemalt 110 000 EUR.</p>
---	--

Lisa 3 Programmikomponendi nr 2 „Kaitstavate loodusobjektide kaitse tulemuslikkuse süstemaatilise hindamise rakendamine“ tulemusnäitajad

Tegevused ja eesmärgid	Tulemusnäitajad
<p>Kaitsealuste loodusobjektide kaitse tulemuslikkuse hindamise rakendamine väljatöötatud meetodika alusel</p> <p>Eesmärk: Eestis alustatakse süsteemse kaitse tulemuslikkuse hindamisega</p>	<p><u>Võtmenäitaja 1</u> - selgitatakse välja, kas senised kaitsemeetmed tagavad kaitse-eesmärkide täitmise ning väärtuste seisundi paranemise, tehakse ettepanekud eesmärkide ja meetmete täpsustamiseks</p> <p><u>Võtmenäitaja 2</u> - hinnatakse 300 kaitstava loodusobjekti kaitse tulemuslikkust, koostatakse kokkuvõtlik raport</p> <p><u>Võtmenäitaja 3</u> - koolitatakse Keskkonnaameti töötajaid hindamist läbi viima</p>
<p>Elupaikade inventuuride meetodika täiendamine, elupaikade ja liikide alapõhiste inventuuride ja ekspertiiside korraldamine, elupaikade tegevuskavade ja alade kaitsekorralduskavade koostamine</p> <p>Eesmärk: rakendatakse optimaalsemaid ja tulemuslikumaid kaitsemeetmeid ning muudetakse looduskaitse planeerimise protsess efektiivsemaks, paindlikumaks, selgemaks</p>	<p><u>Võtmenäitaja 4</u> - valmib ajakohastatud kaitsekorralduskavade koostamise juhise, milles antakse suunised kaitse-eesmärkide ja -meetmete seadmiseks, kaitsekorraldusse integreeritakse rohevõrgustiku ja kliimamuutuste teema</p> <p><u>Võtmenäitaja 5</u> - täpsustatakse nii liikide kui ka elupaikade andmestikku ja antakse suuniseid koosluste ja elupaikade taastamiseks</p> <p><u>Võtmenäitaja 6</u> - koostatakse 64 kaitsekorralduskava ja 3 elupaikade tegevuskava, täpsustatud kaitse-eesmärkide alusel saab lihtsamalt ja kiiremini läbi viia Natura asjakohast hindamist</p>
<p>Kaitsealuste liikide inventuuride, ekspertiiside ja uuringute korraldamine, kaitsekategooriate muutmise ettepanekute tegemine, liigi kaitse tegevuskavade koostamine</p> <p>Eesmärk: muudetakse piirangute rakendamise tegelikud vajadused selgemaks, ühtlustatakse liigikaitse põhimõtteid</p>	<p><u>Võtmenäitaja 7</u> - valmib 60 liigi kaitse tegevuskava, täpsustatakse liikide andmeid ja kaitse vajadusi</p> <p><u>Võtmenäitaja 8</u> - esitatakse kõikide liigirühmade kohta kaitsekategooriate muutmise ettepanekud</p>